

" بسمه تعالی "

دستورالعمل چک لیست خودارزیابی برنامه های سلامت نوزادان در سطح ستاد معاونت

بهداشت دانشگاه

یکی از مهمترین اجزای هر برنامه بررسی آن از نظر اجرای استاندارد و میزان دستیابی به هدف است که در غالب پایش و ارزشیابی برنامه تعریف می شود هدف از پایش مرور مداوم اقدامات در حین انجام کار به منظور مشخص شدن مشکلات و حل آنها در جهت بهبود کیفیت خدمات ارایه شده است.

این چک لیست برای برنامه های سلامت نوزادان بررسی مستندات و مدارک مربوط به هرفرآیند تکمیل می گردد و نحوه امتیازدهی آن برای هر سوال جداگانه وزن دهی شده است. و امتیازهای در نظر گرفته شده برای سئوالات باتوجه به اهمیت سئوال است ولی هدف از این امتیازات، رفع مشکلات کلیدی و ارزیابی نقاط قوت و ضعف برنامه در سطح دانشگاه می باشد.

توالی انجام پایش هر ۶ ماه یکبار و تکمیل چک لیست توسط کارشناسان ستادی دانشگاه انجام خواهد شد. اطلاعات چک

لیست وارد سایت اداره سلامت نوزادان وزارت بهداشت خواهد شد.

این دستورالعمل شامل ۴ فرایند، ۱۲ سئوال و ۱۰۰ امتیاز به شرح زیر است:

۱- برنامه ریزی ۳۰ امتیاز

۲- هماهنگی ۲۰ امتیاز

۳- نظارت ۳۵ امتیاز

۴- گزارش دهی ۱۵ امتیاز

فرایند برنامه ریزی

سؤال اول – آیا برنامه ریزی آموزشی متناسب با نیازسنجی گروه های هدف تدوین و اجرا شده است؟

با توجه به شناسنامه آموزشی گروه های هدف (مراقبین سلامت، کارشناسان مامایی، بهورزان پزشکان)، نیازسنجی برنامه های آموزشی در نظر گرفته میشود. چنانچه براساس مستندات موجود برنامه های آموزشی متناسب با نیازسنجی تدوین و اجرا شده باشد امتیاز کامل کسب می شود.

امتیاز دهی: اگر برنامه ریزی آموزشی متناسب با نیازسنجی گروه هدف تدوین و اجرا شده است ۱۰ امتیاز – اگر ناقص انجام شده است ۵ امتیاز – انجام نشده صفر امتیاز

سؤال دوم – آیا اهداف اختصاصی برنامه عملیاتی براساس اطلاعات آماری برنامه ها (وضعیت موجود) به درستی تعیین شده است؟

برای بررسی این سئوال ضروری است که ابتدا اطلاعات مربوط به وضعیت موجود برنامه ها بررسی شود. بسیار حائز اهمیت است که در دانشگاه از اطلاعات آماری برنامه ها (شاخص های سلامت نوزادان) وضعیت موجود مشخص شده باشد و اهداف اختصاصی براساس آن تعیین شده باشد. لذا این مستندات باید مورد بررسی قرار گرفته و دلایل انتخاب اهداف اختصاصی نیز پرسش شود. تا اگر اشتباهی در تعیین وضعیت موجود و یا در تعیین اهداف اختصاصی رخ داده باشد اصلاح شود.

امتیاز دهی: مطابقت کامل اهداف اختصاصی با اطلاعات آماری برنامه ۵ امتیاز – مطابقت برخی از اهداف اختصاصی با اطلاعات آماری ۳ امتیاز – عدم تطابق صفر امتیاز

سؤال سوم – آیا فعالیت ها با استراتژی ها یا مداخلات تدوین شده مطابقت دارد؟

مشاهده جدول فعالیت های تفضیلی و مطابقت با مداخلات / راهکارهای تدوین شده رابرسی نمایید

امتیاز دهی: مطابقت کامل جدول فعالیت های تفضیلی با استراتژی ها یا مداخلات تدوین شده ۵ امتیاز - مطابقت برخی از فعالیت های تفضیلی با استراتژی ها ۲ امتیاز - عدم تطابق صفر امتیاز

سؤال چهارم - آیا پیگیری فعالیت های تدوین شده انجام شده است؟ (مشاهده جدول گانت تکمیل شده و درصد پیشرفت آنها و پیگیری های انجام شده)

بر اساس جدول تفضیلی یک جدول گانت نیز در واحد بایستی موجود باشد که زمان دقیق و طول زمان انجام فعالیت مشخص می شود. انجام فعالیت ها مطابق با زمان تعیین شده در جدول گانت پرسش و مستندات آن بررسی شود در مورد فعالیت هایی که نیازمند پیگیری می باشد نیز مستندات مورد بررسی قرار گیرد.

امتیاز دهی: پیگیری کامل فعالیت ها در زمان مقرر ۱۰ امتیاز - برخی از فعالیت ها پیگیری شده ۵ امتیاز - عدم پیگیری صفر امتیاز

فرایند هماهنگی

سؤال پنجم - آیا هماهنگی درون بخشی برای اجرای مداخلات برنامه، انجام و صورت جلسات موجود است؟

انتظار می رود که جلسات درون بخشی معاونت بهداشتی (مثال براساس دستورالعمل برنامه ها یا نیاز جهت اجرای مداخلات تشکیل شده باشد که می بایستی صورت جلسات جلسات برگزار شده، مشاهده و به صورت تصادفی بعضی از آنها مطالعه و بررسی شود.

امتیاز دهی: وجود صورت جلسات هماهنگی درون بخشی کامل انجام شده ۱۰ امتیاز - ناقص انجام شده ۵ امتیاز - انجام نشده صفر امتیاز

سؤال ششم - آیا هماهنگی برون بخشی برای اجرای مداخلات برنامه، انجام و صورت جلسات موجود است؟

انتظار می رود که جلسات برون بخشی (خارج از حوزه معاونت بهداشتی) براساس دستورالعمل برنامه ها یا نیاز جهت اجرای مداخلات تشکیل شده باشد و در هر صورت حداقل یک جلسه دانشگاهی (با حضور ریاست دانشگاه) حتی برای ارائه گزارش تشکیل شود که می بایستی صورت جلسات جلسات برگزار شده، مشاهده و به صورت تصادفی بعضی از آنها مطالعه و بررسی شود.

امتیاز دهی: وجود صورت جلسات برون بخشی و دانشگاهی کامل انجام شده ۱۰ امتیاز - ناقص انجام شده ۵ امتیاز - انجام نشده صفر امتیاز

فرایند پایش و ارزشیابی

سؤال هفتم - آیا در کلیه نظارت ها از ابزار پایش استاندارد شده استفاده می شود؟ (مشاهده تکمیل ابزار پایش استاندارد)

برای بازدید ها از شهرستان ها همکاران ستادی دانشگاه ها بایستی از چک لیست مدون و استاندارد استفاده نمایند. حداقل ویژگی های یک چک لیست استاندارد عبارتند از:

۱- اطلاعات کلی (شامل نام دانشگاه، نام شهرستان، نام بازدید کننده، تاریخ بازدید)

۲- قابلیت جمع و درصد گیری را داشته باشد

۳- تعداد سئوالات به گونه ای باشد که تمامی برنامه ها را پوشش دهد.

۴- مشخص بودن برنامه ها

۵- نوع سئوال شفاف و عاری از ابهام باشد به گونه ای که استنباط همه از سئوال یکسان باشد

در نظارت ها بهتر است علاوه بر کنترل ویژگی های چک لیست، تعدادی از چک لیست های تکمیل شده را نیز مشاهده و مورد بررسی قرار داد. در مورد نحوه تکمیل چک لیست ها نیز سئوال شود.

امتیاز دهی: بر اساس ابزار پایش استاندارد، کامل تکمیل شده باشد ۱۰ امتیاز - بر اساس ابزار پایش غیر استاندارد تکمیل شده باشد ۵ امتیاز - بدون ابزار پایش صفر امتیاز

سؤال هشتم: آیا در نظارت ها پسخوراند پایش قبلی بررسی می شود؟ (مشاهده پس خوراند پایش قبلی)

اگر فرض بر این باشد که هر شهرستان بایستی دو بار در سال مورد بازدید قرار گیرد. بنابراین فاصله زمانی بین دو بازدید حدود شش ماه است، لذا ممکن است مشکلاتی که در بازدید اول در چک لیست مشاهده شده است، فراموش شده باشد. لذا ضروری است که چک لیست تکمیل شده پایش قبلی و یا پسخوراند پایش قبلی را در نظارت دوم از شهرستان همراه داشته باشید. در این صورت تغییرات اصلاحی قابل رویت خواهد بود.

امتیاز دهی: کامل (کلیه مشکلات پایش قبلی بررسی شده) ۵ امتیاز - ناقص (حداقل یک مشکل پایش قبلی بررسی نشده) ۲ امتیاز - اگر بررسی انجام نشده صفر امتیاز

سؤال نهم: آیا پسخوراند باز دیدها حداکثر تا دو هفته بعد از بازدید، ارسال شده است؟ (مشاهده مستندات)

علاوه بر گزارش بازدید که در شهرستان ثبت می شود. ضروری است که بعد از بازدید از هر شهرستان گزارش بازدید نیز تهیه شود. یک نسخه از این گزارش می بایست در اختیار رئیس مرکز بهداشت شهرستان مورد بازدید ارسال شده باشد. این مستندات مورد بررسی و کنترل قرار گیرد. در خصوص اهمیت این سؤال نیز میتواند ادله زیر بیان شود (زمان تهیه پس خوراند و ارسال در فاصله زمانی کوتاه باعث می شود مشکلات مورد مشاهده از شهرستان بیشتر مورد توجه قرار گیرد و مهم جلوه کند، ضمن اینکه فرصت بیشتری را در اختیار کلیه افراد مسئول قرار می دهد تا جهت رفع مشکلات اقدام نمایند. علاوه بر آن امکان پاسخ گویی به پسخوراند را هم فراهم می سازد. بازدیدها بیشتر هدفمند خواهد بود و باعث تغییر نگاه کارشناسان از بازدیدها به عنوان یک تکلیف صرف خواهد شد.)

امتیاز دهی: ارسال حداکثر تا ۲ هفته ۱۰ امتیاز - ارسال ۲ هفته تا یک ماه ۵ امتیاز - بیش از یک ماه ۱ امتیاز - عدم ارسال صفر امتیاز

سؤال دهم: آیا جمع بندی و تحلیل نظارت ها به صورت شش ماهه انجام شده است؟

بسیار مهم است که کارشناس ستاد دانشگاه گزارش بازدیدهای انجام شده را هر شش ماه جمع بندی و تحلیل نماید. این امر کمک می کند که مشکلات کلی و مشکلات فرعی شهرستانها مشخص شود. این اقدام کمک می کند تا وضعیت کلی شهرستانهای تابعه اطلاع کافی به دست آید. لذا در بازدیدها بر اهمیت این نکات کلیدی تاکید شود. این جمع بندی بایستی به تفکیک نوع شهرستان باشد. به عنوان مثال جمع بندی از بازدید شهرستانها که در طی ششماه اول سال انجام شده است. در این جمع بندی میتوان یک جدول تهیه و امتیاز سئوالات کلیه شهرستانها مورد بازدید را ثبت نمود و میانگین گرفت تا مشخص شود که از امتیاز تعیین شده در چک لیست میانگین حاصله چه میزان فاصله وجود دارد.

ضمناً این امر کمک می کند تا مشخص شود که کدام سئوال/سئوالها کمترین امتیاز را به دست آورده و چه مداخلاتی بایستی برای رفع آنها انجام شود. ضمن اینکه این مشکلات می تواند راهنمایی برای تعیین اهداف برنامه عملیاتی در سال بعد باشد. زمان مورد نیاز برای تحلیل حداکثر ۱۵ روز است.

امتیاز دهی: مقایسه سئوالات ابزار پایش به تفکیک واحد های محیطی، کامل انجام شده ۱۰ امتیاز - ناقص انجام شده ۵ امتیاز - انجام نشده صفر امتیاز

فرایند گزارش دهی

سؤال یازدهم - آیا اطلاعات آماری برنامه طبق دستورالعمل تکمیل و به موقع ارسال شده است؟

مشاهده ارسال اطلاعات آماری وارد شده براساس دستورالعمل برنامه ها در سایت که بایستی حداکثر ۱۵ روز بعد از دوره تعیین شده ارسال شده باشد

امتیاز دهی: ارسال حداکثر ۱۵ روز بعد از دوره تعیین شده ۱۰ امتیاز - ارسال کمتر از ۱ ماه ۵ امتیاز - ارسال بیش از ۱ ماه صفر امتیاز

سؤال دوازدهم - آیا اعتبارات برنامه مطابق دستورالعمل آرسالی هزینه شده است؟

نحوه هزینه کرد اعتبارات برنامه و تطابق با شرح هزینه آرسالی را بررسی کنید

امتیاز دهی: در صورت صحیح بودن جذب اعتبارات برنامه ۵ امتیاز - اگر اعتبارات بدرستی جذب نشده باشد ۳ امتیاز - در صورتی که هیچ اقدامی صورت نگرفته صفر امتیاز